BrugerForeningen kæmper for et værdigt liv for stofbrugere

Hos BrugerForeningen på Nørrebro i København kan stofbrugere få hjælp, mad og rene sprøjter. Foreningen har netop fået nye lokaler, og de arbejder hele tiden på at skabe bedre vilkår for aktive stofbrugere.

Fællesskabet bliver dyrket hos BrugerForeningen,
For eksempel er der fællesspisning hver aften fra mandag til fredag
Fotograf Nanna Stærmose

Nanna Stærmose er journalist, formidler og
foredragsholder og indehaver af
historiefabrikken.com

Winnie får et klem af foreningens ældste medlem Rose
- **Fotograf Nanna Stærmose**

"Du ordinerer jo heller ikke tændstikker til en pyroman, rødvin til en alkoholiker eller børn til en pædofil." Jørgen Kjær remser ordene op, som har han sat automatpiloten til, og sukker lidt. Det er de klassiske argumenter, som han bliver mødt med, når han plæderer for, at det skal være muligt at gå på apoteket og hente lægeordineret heroin til en uge ad gangen. I øjeblikket skal stofbrugere hente og indtage deres lægeordinerede heroin to gange dagligt på en af de fem specialenheder for heroinbehandling, der findes rundt om i landet.

"Selvfølgelig skal vi ikke uddele tændstikker til pyromaner, men heroinen er modsat tændstikkerne vores medicin. Vi er en gruppe civiliserede stofbrugere, der godt kan finde ud af at administrere vores stofindtag selv," siger Jørgen Kjær.
Han er formand for BrugerForeningen på Nørrebro i København - en interesseorganisation og talerør for aktive stofbrugere.

"Der findes en mindre gruppe - det drejer sig måske om 1000 stofbrugere på landsplan - som godt kan finde ud af at administrere deres stofindtag selv. Det vil vi gerne kæmpe for, at vi får lov til," siger Jørgen Kjær.

Han kalder det *"Lægeordineret heroin version 2.0". "Version 1.0"* kom i 2010, da behandling med lægeordineret heroin på specialklinikker blev søsat. Problemet er bare ifølge Jørgen Kjær, at ordningen, som den er nu, betyder, at den lægeordinerede heroin skal indtages under opsyn på en af landets fem specialenheder for heroinbehandling. Han kalder det uværdigt og en stavnsbinding, der i øvrigt ikke har været den store succes, hvis man spørger ham.

"Politikerne regnede med, at 400 brugere ville sige ja tak til ordningen. Men sandheden er, at det kun er godt 220 personer, der siger ja tak til heroinen. Det tyder jo på, at det ikke er et tilbud, der appellerer særlig bredt," siger han.

Selv har Jørgen Kjær været i metadonbehandling i de seneste 35 år, og takket være en forstående læge har han selv fået lov til at administrere sit indtag.
Han er 66 år og nydeligt klædt i mørke bukser og en blå pullover og med en lille diamantstik i øret. Han blev aktiv i BrugerForeningen i 1996 - faktisk ved et tilfælde. Lægen, der ordinerede metadon til Jørgen, skulle tale på en konference på Færgen Sjælland, der var arrangeret af BrugerForeningen, og på den måde

kom Jørgen med. I 1997 blev han formand for foreningen og har siden været ansigtet udadtil.

Et værdigt liv som stofbruger

Jørgen Kjær viser rundt i BrugerForeningens nye lokaler, der ligger ovenpå Lygtens Bazar på ydre Nørrebro - et grøntmarked med eksotiske afgrøder, nødder i kiloposer, dåser med arabisk skrift stablet på paller og hylder samt en halalslagter og en naanbager. Foreningen er næsten lige flyttet ind, og både Jørgens kontor og resten af de knap 500 kvm, der skal være foreningens fremtidige hjem, bærer præg af at være i indflytningsproces. Væggene er hvide, gulvtæppet mørkt, og i loftet hænger en klassisk kontorbelysning i form af lysstofrør. Arealet er inddelt i flere mindre rum centrerede om et større åbent areal med et langbord til fællesspisning og et lille tekøkken.

"Vi drømmer om at få lavet et rigtigt køkken, hvor vi kan lave mad. Lige nu er vi henvist til en midlertidig løsning," siger Jørgen Kjær og peger på to kogeplader og en transportabel miniovn.
Der er fælles aftensmad hver aften fra mandag til fredag, som brugerne selv står for at arrangere. I aften er det Tom og Margit, der står for at lave maden. Det gør Tom hver tirsdag. De andre dage henter de noget ude i byen. Det er ikke så vigtigt, hvad de spiser. Det er fællesskabet, der er i centrum.
Udover at forsøge at råbe politikere og meningsdannere op om sager som heroin på recept, gør BrugerForeningen også meget andet for at skabe værdige liv for stofbrugere. Det gør de bl.a. ved at give brugerne noget at tage sig til. Det kan være alt fra at pudse vinduer til at male en væg, støvsuge eller lave kaffe til nysgerrige journalister. Det giver folk en funktion og en følelse af at blive set og værdsat. Det er en vigtig del af foreningens arbejde, for mange af stofbrugerne har mødt mere mistillid og fordomme end anerkendelse og accept i deres liv.

Blandt de mest aktive er 'Aktivisterne' - en gruppe på 14-15 brugere, der bl.a. er med til at arrangere den årlige internationale mindedag for stofbrugere på Halmtovet samt fester og højtider året igennem - bl.a. juleaften for stofbrugere og deres pårørende. På aktivisternes kontor er der ud over et par skriveborde og skabe, hvor de kan låse deres ting inde, et stativ med gratis tøj. *"Det er forskellige folk, der donerer tøj til os. Når du ikke har så meget og er på overførselsindkomst, bliver du altså glad for brugt tøj,"* siger Jørgen Kjær.

I rummet ved siden af står to computere til fri afbenyttelse, og driller det, sidder foreningens IT-mand, Dennis, klar til at hjælpe. I rummet ved siden af skal der indrettes motionsrum. Lige nu står der to trommer blandt nogle kasser. De er den sidste reminiscens fra et musiklokale, som foreningen havde i deres tidligere lokaler. Musikken tiltrak ifølge Jørgen Kjær de forkerte

Fakta om BrugerForeningen (BF)

BF er en interesseorganisation, der er startet 3. november 1993.

BF har ca. 850 medlemmer, heraf godt 200 aktive, der betaler 100 kr. om året.

Formålet er bl.a. at være talerør for aktive stofbrugere.

Samarbejder med projektet Red-Liv, hvor foreningens aktivister efter et kursus bliver udrustet med antistoffet 'Naloxone', der anvendes til at redde folk, der har taget en overdosis.

Står bag Sprøjtepatruljen, der i 21 år har samlet brugte blodige sprøjter og nåle op på indre Vesterbro.

BF tilbyder rådgivning, bisidderstøtte, hjælp til afklaring af rettigheder og tilbud om behandling, IT-hjælp og fx hjælp til boligsøgning, henvendelse til SKAT, jobcenter m.m.

BF tilbyder gratis kaffe, frugt, håndmadder og aftensmad.

BF uddeler rene sprøjter og bikarbonat, crack-kits og andet sterilt udstyr m.m. til stofbrugere.

Derudover afholder BF en række arrangementer og aktiviteter året igennem, bl.a. mindedag for stofbrugere, en årlig tur til Brugernes Bazar i Odense, kåring af årets BrugerVen samt fejring af højtider m.m.

I 2017 fik BF bevilliget 1,2 mio. kr. fra satspuljemidler om året i fire år frem.

BrugerForeningen har adresse på
Lygten 11.1., 2400 København NV
Læs mere på: www.brugerforeningen.dk

Kilde: Jørgen Kjær, formand for BrugerForeningen

typer og er derfor lagt i graven. Men et motionsrum er godt. Flere af brugerne er oppe i årene, og mange lider af fysiske skavanker og har brug for at holde sig i form.

Vi krydser det store fællesareal, hvor en ung kvinde er i gang med en støvsuger. Det er Sandra. Hun er 23 år og fra Norge. Sandra er kæreste med Anders, der er i gang med at lave kaffe. Han er også norsk, og de arbejder på at flytte til Danmark, fordi de synes, at stofbehandlingen er meget bedre her.

"I Norge er der udelukkende fokus på at gøre os stoffrie, men jeg har forsøgt så mange gange og tror bare, at jeg skal begynde et andet sted," siger Sandra.

Hun drømmer om at tage en uddannelse til socialrådgiver og tror også godt, hun ville kunne, hvis hun bare kunne få lov til at blive på sin metadon, indtil hun får styr på livet og studierne og derigennem finder overskud til at komme helt ud af stofbruget.

I et tredje rum står stolerækker foran en talerstol. Det er foredragssalen, som bliver brugt, når skoleklasser, sygeplejersker og socialpædagoger, jura- og kriminologistuderende eller andre interesserede besøger BrugerForeningen for at få indsigt i et liv som stofbruger og i foreningens arbejde.

"Det er en vigtig dialog at have med omverdenen. I forhold til skoleklasserne handler det om at forebygge og forklare de unge, hvad der sker, når de hårde stoffer overtager ens liv. For de studerende handler det bl.a. om at bygge bro og skabe forståelse for stofbrugeres situation," siger Jørgen Kjær.

Formidling er i det hele taget en vigtig del af foreningens arbejde. Og der er derfor også planer om at indrette et rum til mediestudie, så de kan lave YouTube-videoer og podcasts. Noget som foreningens nye koordinator, Mårten, skal stå for. Mårten var egentlig i gang med at uddanne sig til journalist, men måtte stoppe sin uddannelse - ifølge Jørgen fordi han ikke kunne forene uddannelse med at skulle møde op to gange om dagen på en klinik for at få og indtage sin heroin.

"Han kunne sagtens have gennemført, hvis bare han selv kunne regulere sit indtag. Det er det, der kan være svært at få andre mennesker til at forstå," siger Jørgen Kjær.

Gratis sprøjter og crack-kits

I et andet lille rum står et stålskab med et klistermærke med 'Farligt Affald' påklæbet. Jørgen åbner skabet og viser sprøjter, crack-piber og sterile fixekit frem. De udleverer til dem, der vil have det, og det er ifølge Jørgen med til at redde liv. For det er alt andet lige bedre at bruge en ren sprøjte og sterilt vand, fremfor at suge vand op fra en vandpyt til lave sit fix. Og til dem, der ryger crack, udleveres crack-kits, der består af et varmebestandigt Pyrex-glasrør, en metalrist og et mundstykke, der hurtigt kan sammensættes til en pibe.

"Fokus er ikke at gøre folk stoffrie - selvfølgelig hjælper vi med det, hvis det er det, folk ønsker. Men vores opgave er ikke at prædike 'kolde tyrkere' og afvænning for folk, men at hjælpe dem til at få et værdigt liv med deres stof. Og det er en ren sprøjte og sterilt vand bl.a. med til at give," siger Jørgen Kjær.

Han lukker døren og guider os videre mod sit kontor. På væggen lige udenfor hænger portrætter af mænd og kvinder i tre rækker. Hvert år kårer foreningen årets 'BrugerVen' - en pris, de giver til en person, der har ydet en mangeårig og uegennyttig indsats for brugersagen. På væggen hænger blandt andre formand for Hovedstadsregionen Sophie Hæstorp Andersen, gadejurist Nanna W. Gotfredsen og tidligere socialoverlæge Peter Ege.

"En forening bliver holdt sammen af traditioner, så dem gør vi meget ud af. Vi fejrer også vores fødselsdag hvert år den 3. november," siger Jørgen Kjær.

Vi lander på Jørgens kontor. På et aflangt mødebord fuld af papirer, poser og kasser har Anders sat to kopper og en kande kaffe plus mælk og sukker. Jørgen smider en stor pose fyldt med mindre poser med hvidt pulver på mødebordet. Det er bikarbonat i poser med et gram i. Bikarbonatet er et gratis alternativ til salmiakspiritus, som nogle stofbrugere koger sammen med kokainpulver. Derved frembringer de crack, der giver en kraftigere rus. Bikarbonatet er i modsætning til salmiakspiritus ikke giftigt og dermed et meget bedre alternativ. Det er bl.a. Rose, foreningens ældste medlem, der pakker poserne. Og hver gang hun har pakket 200 poser, får hun en pakke smøger. Endnu et eksempel på, at BrugerForeningen skaber mening for stofbrugerne i deres hverdag.

Jørgen Kjær er BrugerForeningens engagerede formand
Fotograf Nanna Stærmose

Mere en familie end et værested

Det begynder at summe af liv uden for kontoret. Det er ved at være spisetid, og Jørgen snupper nøglerne til "bussen" - foreningens 'Transporter' - for at hente Tom, Margit og maden. Imens er Anders gået i Netto for at handle lidt forskelligt - inklusive kattemad til Jørgen Kjærs fire siameserkatte.

"Vi er mere en familie end et værested - en familie, hvor alle tager deres tørn og hjælper hinanden," siger Jørgen.

Snart sidder vi en lille flok omkring langbordet. Vi spiser, og efterfølgende kommer der ild i cigaretterne, mens folk finder sammen to og to og nyder en kop kaffe og hinandens selskab. Mange af dem er kommet her i mange år. For Winnie - en spinkel kvinde med rødt hår og intense øjne - er det hendes andet hjem.

"Det betyder alt at komme her," siger hun og uddyber:

"BrugerForeningen har givet mig en bevidsthed om, at vi har ret til at være i verden. Og at vi som stofbrugere godt kan tillade os at have en holdning til, hvordan vi bedst kan få et værdigt liv."

To gange om dagen går hun ned på 'Valmuen' – en af landets fem specialenheder for heroinbehandling, hvor hun indtager sin lægeordinerede heroin. I weekenden holder hun fri, som hun kalder det, og "nøjes" med metadon. Men kunne hun vælge, ville hun foretrække at administrere sin heroin selv og tage det i de doser, der passer til hende.

"Problemet er, at jeg nu bliver tvunget til at tage mit stof i to store doser, og det kan godt gøre en lidt bims i hovedet og træt. Jeg ville fungere meget bedre, hvis jeg kunne tage flere mindre doser dagen og natten igennem," siger hun. Hun giver heller ikke meget for argumentet om, at de jo bare sælger heroinen videre, hvis de selv skal administrere den.

"For hvem vil sælge den medicin, der gør dig rask," spørger hun retorisk.

Landet eneste opioidmuseum

"Du skal se museet, før du går," siger Jørgen.
Bag to glasvægge står klenodier stablet i kasser. Gamle flasker med opium og heroin, som tidligere blev brugt mod hoste, ondt i ryggen, menstruationssmerter og lignende skavanker. Gammeldags sprøjter og andre herligheder, som Jørgen har samlet gennem årene. Det er alt sammen en vigtig del af BrugerForeningens formidlingsstrategi. Den viser den udvikling, der har været gennem tiden, og hvordan stofferne er blevet brugt i mange forskellige sammenhænge - sågar som medicin til børn.

Og lige så vanvittigt, som det virker i dag at give hostesaft med heroin i til børn, lige så mærkeligt vil det måske være om 100 år at se tilbage på en tid, hvor stofbrugere skulle stille på en klinik for at få udleveret deres stof. Det er ikke til at vide. Men det er i hvert fald det, som bliver BrugerForeningens kerneområde i 2019.

"Som vi ser det, er lægeordineret heroin medicin på linje med alt andet på recept. At skulle stille på en klinik to gange om dagen forhindrer folk i at få et liv med et arbejde og en almindelig dagligdag. Og vi er altså mange, der godt kan styre vores stofindtag selv og dermed få et værdigt liv," siger Jørgen Kjær.